

Torre de Can Valls

Sant Vicenç de Montalt

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Parc dels Germans Gabrielistes
Emplaçament Raval Baix Poble

Coordenades:

Latitud: 41.567611178198
Longitud: 2.5149900451363
UTM Est (X): 459562
UTM Nord (Y): 4601884

Classificació

Número de fitxa 08264 - 77
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern
Segle XVI
Any 1550 ca.
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Observacions protecció: Decret de 22 d'abril de 1949 sobre protecció dels castells espanyols (BOE, 125, de 5 de maig de 1949).
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari IPA, núm. 9054
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Sant Vicenç de Montalt
Fitxes associades:

Jardins de Can Valls, Parc dels Germans Gabrielistes

Descripció

Torre de guaita de planta circular. L'entrada original estava elevada per dificultar l'accés als atacants. Constava de planta baixa i dos pisos comunicats per escales de cargol. Conserva alguna finestra d'arc conopial de l'època de construcció. Està coronada amb merlets que, en general, s'han conservat en molt bon estat excepte a la banda enderrocada per Núñez y Navarro amb la voluntat de fer-ne una promoció d'habitatges. Posteriorment es reforma, i s'hi afegeixen obertures.

Observacions:

A la torre de can Valls, esdevinguda un símbol del municipi, el 2025, per segon any consecutiu hi té lloc l'encesa de bengales pels drets humans. Aquesta va a càrrec de la Colla de Diables d'Estrac. L'acció, està coordinada per l'Institut Ramon Muntaner, i té lloc a diversos municipis de la Mediterrània, des de Catalunya i el País Valencià fins les Balears, Marroc, Tunísia i el Líban. A més de l'encesa, es fa la lectura del Manifest, la Cantada del Viatge a Ítaca per part de l'Orfeó Parroquial El Delme i s'aprofita per fer una visita guiada a la torre.

En el parc dels Germans Gabrielistes, on es troba la torre, s'hi fan nombroses activitats durant tot l'any, tant per la festa major, com per Cap d'Any i també s'hi fa el campament reial on els infants porten les cartes al patge reial, o el concurs de paelles.

Història

Pren el nom de la masia al que anava associada: can Valls. A finals del segle XIX, la família Valls de Sotarriba compren els terrenys on hi ha la torre. L'any 1912, Marcelino Coll Brugada l'adquireix i l'amplia, fins que el 15 de setembre de 1915 el notari d'Arenys de Mar escriptura la finca com a "*Instituto de Hermanos de San Gabriel*" (orde religiós francès). La propietat fou comprada pel germà Onofre (Benjamin Fuzeau) al senyor Coll Brugada per cent deu mil pessetes com a casa de formació religiosa i convent. (Caño, 2022).

Els germans Gabrielistes s'hi estableixen el 1915, després de ser expulsats de França per la Llei de Combes (de separació entre l'església i l'estat durant la III República francesa). La propietat estava formada per grans extensions de conreu d'horta, arbres fruiters, plantacions de verdures, llegums, tubercles o cereals i blat. La casa va ser adaptada com a noviciat per a estudiants i convent. Estava formada per l'hostatgeria, les cel·les dels clergues, aules amb grans finestres, cuina, menjador, dormitoris, sala de jocs i una capella amb un orgue. També hi havia cups i premses per a la fabricació de vi, casals per a emmagatzemar-los, un molí fariner on feien pa, un forn i una granja amb tot tipus de bestiar i aviram (fins i tot rucs d'abelles dels quals extreien mel). Tot això els permetia ser autosuficients ja que venien els aliments als agricultors dels pobles veïns (Caño, 2022).

Durant la Guerra Civil espanyola, va esdevenir el testimoni silenciós d'un dels fets més traumàtics que va viure Sant Vicenç de Montalt en la seva història: el 7 de novembre de 1936, el convent va ser envoltat per milicians armats de la FAI-CNT procedents de Badalona i els germans foren detinguts. Havien arribat dos autobusos de dos pisos amb uns cent anarquistes armats. Després de saquejar la casa, varen obligar-los a pujar als autobusos, que els traslladaren fins a Barcelona, a la txeca del carrer de Sant Elies. Posteriorment,

van ser conduïts amb furgonetes fins a les portes del cementiri de Montcada on foren afusellats: un total de trenta-nou germans, més el capellà del noviciat, Manuel Berenguer (Pons, 2018 i Caño, 2022).

Entre el 8 de novembre de 1936 i l'11 de gener de 1937, queda constituïda com a col·lectivitat amb l'intent de "reeducar" els seixanta-dos estudiants que quedaren orfes i abandonats. Els menors de setze anys foren portats a l'Orfenat Rivas de Barcelona mentre que els de setze a divuit treballaren ajudant a la granja, a l'horta, a la cuina i, fins i tot, com a professors. Després (el 9 de març de 1937) es constituí en Comuna Libre de Lllavaneras de Montalt.

El 12 de maig de 1937, a petició del *Ministerio de Asistencia Social*, s'hi establí un centre de refugiats (Refugio de Guerra número 54) amb més de dos-cents quinze exiliats dirigits pel delegat Vicente Pereira. El desembre de 1937, es negocià amb el consolat de França el trasllat de cinc-cents cinquanta refugiats protegits a l'ambaixada francesa de Madrid. La nit del 16 de març de 1938, mentre es bombardejava Barcelona, per por d'un possible assalt, dos torpediners de l'armada francesa situats a la costa de Caldes d'Estrac embarcaren els cinc-cents refugiats i estudiants.

El 1938, la finca fou el *Centre d'Aubergement* de l'ambaixada francesa, fins a finals de gener de 1939, quan fou utilitzada com a rebost i alberg de refugiats. Després, es retorna a la congregació francesa que, l'any 1966, la ven a la immobiliària Núñez y Navarro, que edifica tota la zona del Baix Poble i destrueix bona part del patrimoni arquitectònic i natural del convent i del parc. La torre se salva gràcies a la intervenció de l'administració local. Entre aquests, hi havia el secretari Ramón Colomé, l'advocat i historiador Josep Maria Pons i Guri, un guàrdia civil d'Arenys de Mar requerit per l'Ajuntament i la secretària d'aquell moment, l'Assumpta Comas, que, va sortir corrents de l'ajuntament amb la màquina d'escriure i un cop a lloc, es dedicà a escriure un inventari per poder conservar el patrimoni (Caño, 2022). A finals dels anys setanta, l'Ajuntament comprà la finca.

Bibliografia

CAMPOY, Josep Lluís i BOBA, Assumpta (2009). *Catàleg de protecció de béns i paisatges del Pla d'Ordenació Urbanística municipal de Sant Vicenç de Montalt*. Ajuntament de Sant Vicenç de Montalt. Document no vigent.

CAÑO, Antònia [coord.] (2022). 5 cases amb història. Sant Vicenç de Montalt. Ajuntament de Sant Vicenç de Montalt.

PÉREZ I FERNÁNDEZ, German i MEDINA ESPIGARES, Gabriel (2023). *Document d'aprovació inicial del Pla d'Ordenació Urbanística municipal de Sant Vicenç de Montalt. Document 5: Catàleg de béns protegits*. Ajuntament de Sant Vicenç de Montalt. Document no aprovat.

PONS COMAS, David (2018). *Entre el roig i el blau. Colors d'una guerra*. Barcelona: Caligrama.

SELLARÉS SERRA, Jordi (2024). *Les ambaixades a les tres viles: Caldes d'Estrac, Sant Andreu de Lllavaneres i Sant Vicenç de Montalt*. Alfa Books

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.](#)
[Pobles de Catalunya.](#)

